

Tynset

God jul!

Informasjonsmagasin
fra Tynset kommune

I fjor mottok Liv Kari Tynset Næringsforenings Bragdpris for den innsatsen hun gjør på helt frivillig basis for å hjelpe folk i Estland.

Det begynte for 18 år siden med en fullstappet Toyota Hi-Ace kassevogn i samarbeid med Hedmark Røde kors. Liv Kari og ei venninne bestemte seg for å gå til handling og ikke forbli inaktive tv-tittere til all verdens elendighet.

Dette er det 7. året på rad den opprinnelige vingelsingen organiserer innsamlingsaksjon "Prosjekt Narva". To ganger i året reiser hun selv til Estland og Narva, som har vært hennes "andre hjem" i like mange år. Her er det 300 hundre barn fra 0-17 år tilknyttet hjelpesenteret som venter på henne. Barn hun savner hver dag. Hjelpesenteret er et ombygd gammelt verksted hvor det er bygd kjøkken og spisesal. Det ligger i et område hvor svakt stilte familier bor i gamle militærkaserner. Fireetasjes kaserner med rom på 7-10 kvadratmeter. Her kan det bo 6-7 personer på et rom.

– Det er trangt om saligheta og bent fram stusselige forhold. Jeg kan vise bilder og holde foredrag om hvordan det er der, men den forferdelige lukta kan jeg ikke på noen måte klare å formidle, forteller Liv Kari.

På hjelpesenteret får ungene et varmt måltid. For noen kan det være dagens eneste måltid. En gang i uka får de med en bærepose med tørrvarer som kaffe, ris, knekkebrød og makaroni. Narva ligger nord i Estland på grensa til Russland. Her bor 70.000 mennesker, og 70-80 prosent av disse er russere, som er etterkommere etter besteforeldregenerasjonen som ble jaget over grensa av egne myndigheter. Disse var ikke velkommen i Estland, og barn som fødes i dag er like statsløse som bestemor og bestefar som kom hit som flyktninger fra Russland i sin tid.

For noen år tilbake holdt Liv Kari på å gi opp hele prosjektet. Etter å ha betalt transport fra egen lomme og basert det hele på hjelp fra familie og venner, sa hun stopp. Da kom både Tynset kommune, Lions, Redd Barna, Tynset Næringsforening, lag og foreninger og andre støttespillere på banen med midler til å kunne finansiere transport.

Hun reiser rundt på hele Østlandet og holder foredrag. I takt med det vokser haugene med sekker og esker som folk kommer med. Det er lenge siden garasjen ble for liten. Liv Kari fikk ikke inn vinterveden så nå leier hun lager på Tynset.

– Det er fantastisk hvor ivrige folk er til å gi når de vet at alt de gir kommer fram, forteller hun.

Magasinets utsendte er med når hun henter bidrag hos en av hennes faste givere, Ingeborg Larsen. Hele året strikker den pensjonerte jordmora sokker i alle størrelser, som hun sender til Narva. Ingeborg har ikke tall på antall sokkepar hun har levert gjennom de siste åra.

– De faste strikkerskene som Ingeborg er gull verdt. Det blir aldri nok, forteller Liv Kari. 300 unger fra 0-17 år trenger en del sokker, luer og votter. Dette er kjærkomne og populære ting. Mye mer enn all verdens godteri. Norske barn griner over myke pakker. Ungene i Narva elsker det.

Liv Karis beste venn i Narva er sjefen på hjelpesenteret heter Anatoly Plyushko.

– Jeg liker hans måte å jobbe på og hans visjoner. Han har nå startet en feriekoloni rett utenfor Narva med muligheter for grønnsaksdyrking og husdyrhold. Han ba meg ta med en elg fra Norge neste gang jeg kommer, ler Liv Kari. Nå har han også åpnet hjelpesenteret for husløse, som får komme dit to ganger i uka og spise et varmt måltid. De får også med seg en pose tørrvarer når de går. Dette er blant annet finansiert av mange lag og foreninger i Norge, og ikke minst i Finland som støtter dette prosjektet. Det er ikke få bokser med joikakaker som kommer over grensa fra Finland!

Liv Karis hjelpeleierherte brenner også for det lokale sykehjemmet som hun ofte har besøkt på sine reiser til Narva. Det første møtet med dette var sterkt. Alle beboerne lå på gulvet i mangel av senger. Liv Kari har klart å skaffe madrasser, senger og dyner så nå ligger de aller fleste i skikkelige senger. Ikke rart at de kaller henne engelen fra Norge.

Mamma Livs engasjement er blitt en "familiebedrift". Her trår både døtre og svigersønner til, og ellers venner og bekjente når trailerne skal lastes.

– Hadde det ikke vært for nettverket mitt, hadde jeg ikke klart å stå på hvert år, sier den engasjerte hjelpeleieren som begynner planleggingen allerede i august. Tollpapirer og mye administrasjon skal til for å få ting på plass.

– Når lasten plomberes, vet vi at det ikke blir åpnet igjen før ankomst Narva. Og da dørene igjen åpnes, er det til stor glede og hjelp for de mange brukerne av hjelpesenteret som setter uendelig pris på julegavene fra Norge. Vi kan ikke hjelpe alle, men sammen kan vi hjelpe mange!

Tynsets egen julenisse

Eller engel? For det er det Liv Kari Lien er kalt i byen Narva i Estland. "Mamma Liv Kari, du er en engel fra Norge som kommer og hjelper oss". Så sikkert som at julegrana på Tynset tennes utenfor kommunehuset i slutten av november, kommer det samme dag trailere som skal ha med klær, utstyr og julegaver til hjelpesenteret i Narva.

PORTRETET

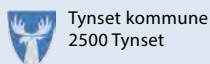
Tekst og foto : Ingrid Eide

Informasjonsmagasin Tynset kommune
Nr. 4/2013, 7. årgang

Utgiver

Tynset kommune
2500 Tynset

Redaksjonen

Arild Einar Trøen (rådmann og ansvarlig redaktør)
Morten Often (ass. rådmann)
Bersvend Salbu (ordfører)
Beate Hjertager (kultursjef)
Per John Valle (teknisk sjef)
Bent Kvisle (utdanningsjef)
Mariann Totlund (enhetsleder landbruk og miljø)
Inger Stubbsjøen (leder for plan, bygg og geodata)
Kari Skjulhaug (avd.leder Servicetorget)
Ingrid Eide (fotograf og journalist)

Kontakt

Telefon: 62 48 50 00
Epost: postmottak@tynset.kommune.no

Annonsering i informasjonsmagasinet

Organisasjoner og næringsliv kan annonsere i våre spalter. Ta kontakt for ytterligere informasjon og bistand med utforming av annonsemateriell.

Kontakt vedrørende annonsering og priser

INGRAFO
2540 Tolga

Telefon 62 11 71 99
Epost post@ingrafo.no
Web www.ingrafo.no

Foto 1. omslagsside

Julegrantenning på Torget
Foto: Ingrid Eide / Ingrafo

Grafisk utforming

© 2013 INGRAFO
www.ingrafo.no

Opplag

3.600

Trykk

Flisa Trykkeri AS

Klimaspalten

Økologiske fotavtrykk

En varm og tørr høst er avløst av en mild og tørr førjulsvinter. Helt normalt er det ikke, men det er godt, vinteren er avkortet med flere måneder allerede, og snart snur sola igjen! Vi får bare håpe det kommer litt snø, så vi kan gå på ski igjen.

Osingene produserer kunstsnø i alpinbakken og lysløypa, på Tolga bygges det hoppbakker tilrettelagt for plastdekke. Vi har begynt å tenke litt annerledes, og forberede oss på et annet klima. For vi vet jo ikke helt hvordan denne klimaendringen slår ut for oss.

Klimaendringene slår ulikt ut. Langs trøndelagskysten ble over 20 000 husstander strømløse mens vinden raste i november. Filippinene ble rammet av en tyfon, og flere millioner mennesker står igjen uten hus, mat, rent vann, medisiner, mens nære familiemedlemmer er omkommet. Grusomme bilder på tv-skjermen. Men langt borte, langt fra oss.

I kommunene forbereder vi oss i plansammenheng. Ingen får lenger planlegge veier, boliger eller hyttetomter uten at det er tatt høyde for flom- og rasfare. Vi "klimatilpasser" oss. Vi forsøker å legge føringer for hvordan vi på sikt vil redusere klimagassutslippene våre: vi skal bygge tettere, bruke mindre energi til oppvarming, erstatte oljefyringskjeler med fornybar bioenergi, grunnvarme eller solenergi. Vi skal bygge gang- og sykkelveier som gjør det raskere å sykle til jobb og butikk, enn å kjøre bil rundt. Vi skal gjøre en forskjell!

Tynset kommune er en klimaspydspisskommune, og skal gå foran og vise vei for andre tettsteder med tilsvarende utfordringer som vi har. Vi er ikke så mange her i Nord-Østerdalen, men vi har store "økologiske fotavtrykk".

Sammen kan vi redusere våre egne klimagassutslipp. Hvordan? Det er enkelt, faktisk! Du kan la bilen stå! Tar du buss eller tog til jobben, eller samkjører, eller går eller sykler, har du tatt ditt samfunnsansvar! Du bidrar til et bedre lokalmiljø, og et bedre globalt klima!

En sydentur med fly utgjør et årsforbruk med bil, og bør heller ikke prioriteres. Det finnes utrolig mange fine steder du kan besøke i Norge først! Det høres usannsynlig ut, men er den enkleste måten du kan bidra til et mer stabilt klima på jorden.

© Shutterstock

Neste års budsjett

Desember er måneden for både budsjettarbeid og julegaver.

Og hvert år håper vi på en liten ekstra pakke fra staten, selv om vi av erfaring vet at den sjelden kommer. Og selv om staten ved noen anledninger gir gaver har den en tendens til å pakke dem opp selv. Enten det nå er flere sykehjemsplasser, flere lærere eller rett og slett mer av alt til alle. Og når staten har pakket opp blir det opp til kommunen å sørge for at mottakeren ikke blir skuffet.

Når det er sagt så må det og sies at Tynset kommune har et omfattende tjenestetilbud. De siste årene har det skjedd en betydelig utvikling av tjenestetilbudet og antall årsverk har økt. Dette har ikke minst skjedd på bakgrunn av økte statlige overføringer. Som en del av utviklingen i tjenestetilbudet har kommunen også gjennomført omfattende investeringer.

Utgiftsnivået er høyere enn ønskelig. Det brukes ikke oppsparte midler for å saldere neste års budsjett, men det burde vært gjennomført større netto avsetninger for å bygge opp reserver.

De senere årene har alle kommuner opplevd økende press på mange ressurskrevende tjenester. Stadig stigende forventninger om videre utvikling og heving av tjenestenivå er vanskelig å imøtekomme. Fremover vil det nok være slik at områder med økte og godt dokumenterte behov må styrkes ved å hente penger fra andre områder i kommunen. I forslaget til neste års budsjett er det foretatt en vesentlig reduksjon for skole, barnehage og pleie og omsorg. Når driftsnivået må reduseres kan dette nesten kun skje gjennom omstilling der antall ansatte reduseres.

Kort oppsummert er rammene redusert med 3,5 millioner for skole, 3,5 millioner for helse og omsorg og noen mindre reduksjoner til andre rammeområder i budsjettet. Barnehagesektoren er styrket med 2,7 millioner, men må samtidig effektivisere med 1,5 millioner, slik at netto styrking er 1,2 millioner. Kommunen har etablert mange nye barnehageplasser, men fortsatt gjenstår å finne en varig løsning for midlertidige lokaler i Tronstua barnehage. Et høyt investeringsnivå fører både til høyere utgifter til avdrag og renter

og økte utgifter når nye bygg som barnehager og psykiatriboliger tas i bruk. Dette er utgifter til strøm, forsikring, renhold og vedlikehold.

Neste års budsjett er stramt. Spesielt skole og pleie og omsorg vil møte utfordringer i hvordan reduserte rammer skal gjennomføres i den praktiske hverdagen. Det blir ingen enkel oppgave for disse to store sektorene. Samtidig er det heller ikke mulig å se andre og bedre alternativer til fordeling av kommunens budsjett. Vi vet ganske nøyaktig hvor mye penger vi rår over og som skal fordeles mellom virksomhetene. Og budsjettets utgiftsside kan ikke overstige kommunens samlede inntekter.

Det er tidligere vedtatt store investeringer i utbygging av Skogstua og Haverslia barnehager, ny rundkjøring, veier, bussholdeplasser og parkerings-plasser i sykehusområdet, bygging av avlastningsbolig, bygging av kommunale utleieboliger og ikke minst kjøp og renovering av gamle Holmen videregående skole.

I forslaget til neste års budsjett holdes investeringsnivået fortsatt på et høyt nivå med en ramme på over 60 millioner i 2014. Total investeringsramme for hele planperioden er på mer enn 200 millioner kroner. Det inkluderer svømmebasseng, barnehage, flere utleieboliger, lokaler for brannvesenet, opprusting av kommunale veier og investeringer i vann og avløp.

Forslaget til neste års budsjett handler om å fordele totalt 530 millioner kroner. Det er svært mye penger og gir oss anledning til å gi et omfattende tjenestetilbud til innbyggerne. Jeg synes vi i fellesskap har greid å lage et budsjettforslag vi kan leve godt med neste år, så får det bli opp til kommunestyret å vedta det endelige. Det skjer 12. desember. Selv om det oppleves stramt og selv om en alltid kan ønske at det er noen flere midler til rådighet bør vi være svært takknemlig for det velstandsnivået vi har.

Med hilsen
Arild Einar Trøen
Rådmann

Holmenbygget

- en investering for framtida

Kjøpet av Holmen er et viktig grep for framtida og utviklingen av området ved barne- og ungdomsskole og rundt idrettshallene. Den gamle skole ligger i et sentralt område av Tynset og gir nye utviklingsmuligheter for drift av kommunens tjenester.

Tynset Idrettsforening, her ved Håndballgruppa stilte opp på dugnad og hjelp til i flytteprosessen (begge foto)

Tekst og foto: Ingrid Eide

Kommunestyret vedtok i sitt møte 16. mai at Tynset kommune kjøper Holmen videregående skole fra Hedmark fylkeskommune. Kjøpet finansieres med lån på drøye 22 millioner kroner.

Bygget ble overtatt formelt av kommunen 28. november. Kommunens framtidige bruk av bygget er todelt. Domstoladministrasjonen leier cirka en tredjedel av bygget. I deler av resterende bygningsmasse vil blant annet Tynset Voksenopplæringscenter etablere seg. Andre kommunale tjenester som kan benytte bygget vurderes, men det er av betydning at det ikke må utføres for store ombygginger da dette er kostnadskrevenende.

En av de første i landet som samlokaliserte

Etter en skikkelig flyttesjau, er Nord-Østerdal Jordskifterett og Nord-Østerdal Tingrett nå samlokalisert i det gamle Holmenbygget. Ifølge sorensskriver Tom Urdal er Nord-Østerdal en av de tre første regionene i landet hvor disse to domstolene samlokaliseres. Begge administreres under Domstoladministrasjonen.

Både leder ved jordskifteretten, Magnar Often og sorensskriver Tom Urdal ser på

samlokalisering som en svært god løsning.

– Vi er blitt en større faglig enhet som gjør oss mer robuste i forhold til strukturelle endringer. Krav om sentralisering og nedleggelse er noe som helt sikkert vil komme.

– Vi er to like, men samtidig også ulike fagfelt som har mye å tilføre hverandre. Begge fagmiljøene blir med dette styrket. Det er viktig å beholde denne tjenesten til innbyggerne i regionen, poengterer Often. Det er også en fordel å kunne samarbeide om felles administrative ressurser som ekspedisjon og sentralbord, og etter hvert også personal og lønn.

Moderne og tilrettelagt

Bygningsmessig blir det store forbedringer med en mer universell utforming.

– Vi flytter fra lokaler som egentlig er helt ubrukelig til å drive domstolvirksomhet i til et faglig fellesskap, moderne romløsninger og en helt ny hverdag, sier Urdal.

– Vi har blant annet ikke hatt eget møterom, dette har vi måtte låne av kommunen. Adgang for funksjonshemmede har det svært begrenset da det eksempelvis ikke har vært mulig å komme til rettssalen som ligger i andre

etasje. Nå får vi to rettssaler, to flotte møterom, parkeringsplasser og sentral beliggenhet, sier en fornøyd sorensskriver.

– I vår behandling av saker vil vi benytte rettssal kun i rene tvistesaker, sier Magnar Often ved jordskifteretten.

– Vi løser de fleste saker i dialog med partene rundt bordet. Derfor har vi størst behov for gode møterom, hvilket har vært lite tilgjengelig i Rådhuset hvor vi holdt til, og som har sprengt romkapasitet. Sakene som behandles ved jordskiftedomstolene, stor spennvidde både i innhold og omfang. Det er saker som varierer fra to til svært mange parter og varighet fra å løse saken med et enkelt møte til en saksbehandling på flere år. Vi er eksempelvis i starten av en sak i Dalsbygda nå hvor det er 300 parter. Denne saken forventes å ta flere år.

Often opplyser at jordskifteretten har litt ventetid på saker. Dette skyldes i hovedsak avviking av den ressurskrevenende skytefeltsaken i Åmot.

– Vi prioriterer imidlertid saker etter aktualitet, slik at hastesaker vil bli prioritert.

Hva skiller mellom avgjørelser i tingrett og jordskifterett

- Tingretten avgjør tvister. For å behandle en eiendomssak i tingretten må det foreligge en tvist med klare påstander. Saken avsluttes når tvistespørsmålet er avklart.
- For å behandle en sak i jordskifteretten er det tilstrekkelig at eiendomsforholdene er uklare.
- Når jordskifteretten fastsetter ei grense, merkes og måles denne grensen og legges inn i kartverk.
- I jordskifteretten er det ganske vanlig at partene er sjølprosederende, det vil si uten advokatbistand.
- I tingretten møtes parter nesten alltid med en advokat.
- I tillegg til å fastsette hvordan eiendomsforholdene er i dag, kan jordskifteretten, med basis i eksisterende eiendomsforhold, omforme eiendommene. Det vil si å kunne flytte et eiendomsstykke til et annet sted der eiendom er til hinder for utvikling og egnet eiendomsstruktur. Denne myndigheten har ikke tingretten. Eksempler på et slikt makebytte er "Tynset-saken".
- Jordskifteretten kan fastsette regler for bruk der flere grunneiere/rettighetshavere er avhengig av å samarbeide for å få utnyttet eiendommen. Dette gjelder for eksempel bygging av felles vei, sperregjerder, kanalisering osv., eller fastsetter regler for drift og vedlikehold av private veier.
- Ankeinstansen for både tingretten og jordskifteretten er lagmannsrett. For jordskifte kan skjønsmessige spørsmål ankes til overjordskifte. Denne ordningen avvikles imidlertid fra 2016.

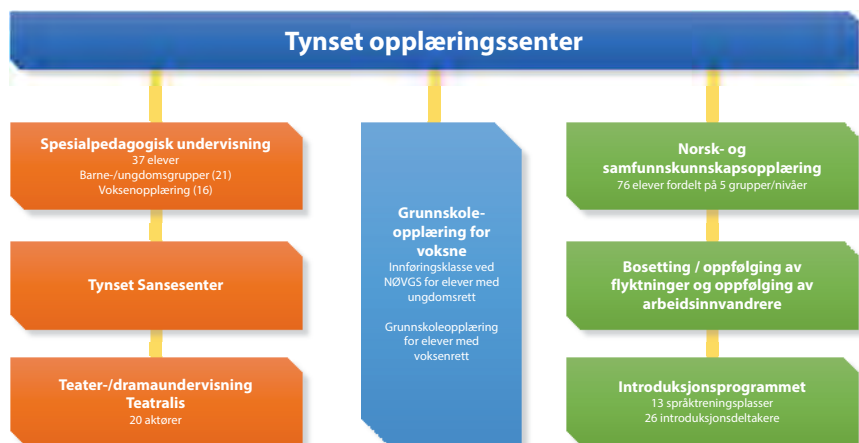
Fakta Nord-Østerdal jordskifterett

- Betjener i dag åtte kommuner fra Os til Stor-Elvdal i sør, samt Engerdal.
- Jordskifteretten har siden 1882 vært en særdomstol med begrenset ansvarsområde.
- Arbeider med fast eiendom.
- Fram til 1950 var navnet Utskiftingsvesenet.
- Nord-Østerdal Jordskifterett ble etablert på Tynset i 1986, og var da underlagt fylkesjordskiftekontoret på Hamar.
- I 2006 ble alle landets jordskifteretter administrativt underlagt Domstoladministrasjonen, sammen med de øvrige domstolene i landet.
- Cirka 30 saker til behandling i året.
- 8 ansatte.

Fakta Nord-Østerdal Tingrett

- Betjener i dag åtte kommuner fra Os til Stor-Elvdal i sør, samt Engerdal. Det arbeides nå med å utvide tingretten til også å omfatte Røros og eventuelt Holtålen da det er mange rørsinger som benytter tingretten på Tynset til såkalte notarialforretninger, som viselser.
- Sorenskriver er Tom Urdahl.
- Nordre Østerdalen Sorenskriverembede ble etablert i 1837 (skilt fra Søndre Østerdalen).
- Eiendommen Holemoen nordre hvor sorenskriveren fram til november i år har hatt tilholdssted, har vært bolig og kontorer for sorenskriveren siden 1870- åra.

Tynset opplæringsssenter til Holmen

Tekst: Ingrid Eide, Svanhild Næverdal
Ill.: Ingrafo

Tynset opplæringsssenter inneholder flere opplæringsavdelinger. Avdelingene og de ulike funksjonene er samlet i et felles tjenesteområde som ledes av rektor.

På nyåret flytter også Tynset opplæringsssenter inn i nye lokaler ved Holmen.

Norskavdelingen ble fra 1. august i år med i et interkommunalt samarbeid med Tolga, Folldal og Alvdal der Tynset kommune er vertskommune. Ved Tynset opplæringsssenter er det for inneværende semester 120 elever. 76 av disse er elever ved norskavdelingen. Vi har ikke lenger plass i 3. etasje i Sparebank1 hvor vi har vært siden høsten 2009, sier rektor Svanhild Næverdal.

– En interkommunal samarbeidsform om norskopplæring vil være positivt da vi vil bygge et kompetansesenter hvor vi sammen kan tilby et godt undervisningstilbud for innvandrere i hele regionen. I rapporten "Derfor blir vi her" 2012, hvor Tynset var en av kommunene som ble brukt som eksempel, viser denne til et godt og helhetlig integrerings- og inkluderingsarbeid i Tynset kommune. For å lykkes med positiv integrering må vi til enhver tid ha et høyt fokus på opplæring i norsk og samfunnskunnskap, vurdere tiltak og fatte vedtak etter individuelle behov og å ha kulturell forståelse for mangfoldet, sier Næverdal.

I de senere årene har det kommet stadig flere elever til skolen og etter hvert er alle rom i bruk til undervisning. I høst er også kjøkkenet gjort om til undervisningsrom.

Elever er satt på venteliste da samtlige grupper har vært helt fulle.

– Det har ikke vært fysisk ansvarlig å ta imot alle elever som har henvendt seg til oss. Innvandrere som kommer til vår region skal få en skoleplass uten å vente flere måneder på en ledig plass. Vårt mål er å lære våre elever norsk og samfunnskunnskap slik at de lettere skal lykkes med å integreres i vårt samfunn. Våre elever kommer fra over 17 land og de er en stor ressurs for kommunene, fastslår Næverdal.

– Vi ser derfor frem til å kunne flytte inn i større lokaler med romslig plass for elever og ansatte.

Tynset opplæringsssenters formål

- En skole for alle, med blick for den enkelte
- Elevene i Tynset skal daglig tilegne seg kunnskap og oppleve mestring
- Opplæring i norsk og samfunns-kunnskap skal gi mulighet til likestilling, deltakelse og integrering i det norske samfunnet
- Spesialpedagogisk opplæring skal gi elevene faglige og sosiale ferdigheter til å mestre hverdagen og gi et meningsfylt liv

Voksenopplæringsfeltet reguleres av tre ulike lovverk

- Opplæringsloven
- Voksenopplæringsloven
- Introduksjonsloven

Området styres av ulike departement, direktorater og etater

- Kunnskapsdepartementet (KD)
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD)
- Utlendingsdirektoratet (UDI)
- Inkluderings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI)
- Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk (VOX)
- NAV

Et senter for voksnes læring

En regional kompetanseenhet som samordner ressurser, kompetanseheving og satsing innen feltet voksnes læring er etablert på Tynset.

Tekst: Runa Finborud. Foto: Thorbjørn Liell / Ingrafo

Senteret i Nord-Østerdal er lokalisert til den nye videregående skolen på Tynset

Fakta Voksenrett (Kilde: www.hedmark.org)

Du kan, etter søknad, ha rett til videregående opplæring for voksne fra og med det året du fyller 25 år. Det kalles voksenrett. Du må være bosatt i fylket, ha fullført grunnskolen, men ikke videregående skole (jf Opplæringsloven). Som søker om videregående opplæring for voksne har du krav om å få veiledning. Vi ser på din realkompetanse og på hvilken vei du bør gå for å oppnå den kompetanse du ønsker å få.

Se også artikkel side 8 om Tynset voksenopplæring. Kompetansesenteret i Aumliveien er lokaler for høgskoletilbudet i regionen.

Åpningstider i jula

Gjenvinningsstasjoner:

Røros: mandag 23/12 kl. 11.00–19.00.
mandag 30/12 kl. 11.00–14.00.
Tynset: fredag 27/12 kl. 11.00–14.00.
Stengt 24/12 og 31/12.

Øvrige stasjoner er stengt i jula. Informasjon om avvikende hentedager finner du i Miljøkalenderen.

Vi i FIAS ønsker dere alle en riktig god jull!

Tlf.: 62 49 48 00 • www.fias.no

Hedmark fylkeskommune har etablert fire regionale sentre for voksenopplæring som dekker hele fylket. I tillegg finnes et fylkesdekkende senter for nettundervisning i Trysil. I vår region holder senteret til i nye Nord-Østerdal videregående skole. Senteret dekker også Storsteigen videregående skole.

Runa Finborud, koordinator for senteret, jobber med karriereveiledning, realkompetansevurdering og opplæringstilbud på videregående skoles nivå, samt basiskompetansekurs (BKA) for arbeidslivet. Senteret samarbeider med Fagskolen Innlandet om fagskoletilbud. Viktige samarbeidspartnere for senteret er blant annet NAV, Tynset voksenopplæringssenter og Regionrådet gjennom høgskoletilbudet. Finborud ønsker velkommen til senteret.

En dør

Det arbeides med å videreutvikle et godt og velfungerende voksenopplæringstilbud i Fjellregionen der regionens framtidige behov for kompetanse er et viktig element. Nord-Østerdal Kraftlag bidrar sterkt økonomisk til et fortsatt høgskoletilbud for regionen på Tynset. Regionrådet har fått fire kontorplasser til disposisjon ved Nord-Østerdal videregående skole. Dette som et ledd i å kunne samordne opplæringstilbudene for voksne i regionen. Målet er at senteret skal koordinere ressurser og realisere ulike tilbud som etterspørres både av privat og offentlig virksomhet. Dessuten er det viktig å bli ei synlig dør.

Dette arbeidet knyttes også til Regionrådets prosjekt "Vi trenger hverandre - kvalifisering og inkludering i Fjellregionen" der et av målene er å etablere et system og modeller for helhetlig kvalifisering og integrering av innflyttere for arbeidslivet i Fjellregionen. Det samarbeides også med Røros Ressurs.

Kompetanseutvikling er et hovedsatsingsområde både i Regionrådets og fylkeskommunens strategiske planverk. En framtidsrettet regional utvikling med høy ressursutnyttelse fordrer en regional samlet tilrettelegging av voksnes kompetanseheving. Det overordnede målet til fylkeskommunen er å heve kompetansen til voksne i Hedmark.

Prosjekterer nytt svømmeanlegg

Tynset kommune er en av fire kommuner i landet som i september fikk tilsagn om fem millioner kroner fra Kulturdepartementet som ekstraordinært tilskudd til kostnads-effektive svømmeanlegg.

Tekst: Leif I. Østgårdstrøen
Illustrasjonsfoto: © Shutterstock

Tynset har en svømmehall fra 1964. Den har en voldsom bruk av skoler fra 1. klasse til videregående skole, totalt mellom 1100 og 1200 elever. I tillegg til dette brukes bassenget av en aktiv svømmegruppe, barnehager, til publikumsbading, terapibading, babysvømming, med flere. I sum medfører dette at dagens svømmebasseng ikke på noen måte dekker behov og ønsker fra befolkningen.

Det eksisterende bassenget ble i sin tid bygd etter datidens norm som sa vanntemperatur 19 til 20 grader. Selv om det i mellomtiden har foregått en oppgradering, så medfører dagens drift på 30 til 31 grader en stor belastning på både bygg og teknisk utstyr.

Litt historikk

Med bakgrunn i slike betraktninger ble det etter initiativ fra svømmegruppa i Tynset Idrettsforening i 2006-2007 utarbeidet et skisseprosjekt for et mini badeland i Tynset. 25 meter basseng, plaskebassenger, stupeanlegg med mer. Etter sammenligning med flere kommuner som har bygd tilsvarende viste det seg å være umulig å få en ansvarlig økonomisk drift av anlegget, selv om kommunen står for kapitalkostnaden. Hovedårsaken er at et slikt anlegg krever et omland på langt over 50 000 innbyggere og at det krever 10-12 årsverk i drift. Med slike betraktninger ble prosjektet skrinlagt.

Behovet for svømmehall ble ikke mindre, og høsten 2012 vedtok kommunestyret at det skulle igangsettes en utredning om svømmehall. Det skulle prioriteres en hall for opplæring, trening, folkehelse, terapi og lignende. Dette skulle være et kostnadseffektivt og funksjonelt anlegg. I budsjettet for 2013 ble det avsatt midler til en slik utredning. Våren 2013 ble kommunen gjort oppmerksom på at kulturdepartementet lyste ut en konkurranse blant landets kommuner om oppføring av kostnadseffektive basseng både når det gjelder drift og anlegg.

20 søknader kom inn og 4 kommuner fikk tilsagn på 5 millioner kroner hver i ekstra tilskudd. Dette gjelder Voss, Vennesla, Aurskog-Høland og Tynset. Alle 4 kommunene står ovenfor samme utfordringer og har valgt sammenlignbare løsninger.

Et nytt og et opprustet

Det forslaget som nå foreligger er svømmehall plassert mellom dagens idrettshaller. Eksisterende basseng 10 x 12,5 meter skal opprustes og fungere for svømmeopplæring, terapibading, babysvømming og lignende. Det vil bli løst med hevbar bunn. Temperaturen i dette bassenget skal ligge på cirka 32 grader.

Nytt basseng på 15,5 x 25 meter med 6 baner er foreslått med minimum krav for spillemidler. Temperatur på vannet her skal være cirka 28 grader. Mindre tribuner skal bygges langs ene langveggen. Garderober bygges etter retningslinjer for spillemidler. I underetasjen vil det bli tekniske rom.

Tørreskodd mellom aktiviteter

For å holde driftskostnadene på lavest mulig nivå, forutsettes at mesteparten av aktiviteten i bassengene drives av skoler, idrettslag, foreninger og andre grupper.

Hvis dette lar seg realisere vil Tynset få et unikt tilbud innen idrett og folkehelse med idrettshaller, friskliv, fysioterapi og svømmehaller samlokalisert slik at folk kan vandre rundt og delta i ønskede aktiviteter.

Kommunestyret vil ta standpunkt til forslaget med å starte byggingen av ny svømmehall i 2016 med ferdigstillelse i 2017 i budsjettbehandlingen i 2014.

- *Kostnadsoverslag: 77 mill kroner*
- *Forventet tilskudd til nytt 25 m basseng: 15 mill kroner*
- *Opprusting av eksisterende basseng: 5 mill kroner og ekstra tilskudd 5 mill kroner*
- *Totalt tilskudd: 25 mill kroner*

Nytt veisystem i skoleområdet

I forbindelse med ny videregående skole legges det også krav til utbygging av infrastruktur i skoleområdet. Selv om utbygginga av arkivet foreløpig er satt på vent, vil den igangsatte utbygginga i området gå sin gang.

Tekst: Per Jon Valle
Foto: Ingrid Eide

Politiske møter Januar - mars 2014

16.01.	09:00	Formannskapet
29.01.	18:00	Kommunestyret
30.01.	09:00	Formannskapet
13.02.	09:00	Formannskapet
18.02.	18:00	Kommunestyret
06.03.	09:00	Formannskapet
20.03.	09:00	Formannskapet
25.03.	09:00	Kommunestyret

Se forøvrig ajourført kalender på
www.tynset.kommune.no

Prosjektet som vil pågå fram til skolestart 2014 omfatter bygging av rundkjøring på fylkesvei 30 (Tylldalsveien), ny sjukehusvei inn til Arnemoveien, deler av Ramm Østgaardsgate blir enveiskjørt mot omkjøringsveien og fortauet blir flyttet til samme side som Holmenhallen. Ny bussholdeplass som vil organiseres slik at bussoppstillingen blir mer trafikksikker enn dagens forhold på "skoleidrettsplassen". Utbyggingskostnaden er på ca. 12 mill. + moms. Det er vedtatt en utbyggingsavtale, der utbyggingen er et spleiselag mellom Hedmark fylkeskommune, arkivverket og Tynset kommune. I tillegg blir vann-, avløps og overvannsnett fornyet. Dette vil koste 8-9 millioner kroner.

Solvang og Fredheim AS har prosjektert anlegget og har byggeledelsen på vegne av kommunen, mens Gjermundshaug Anlegg AS gjennomfører selve utbyggingen. Den igangsatte utbyggingen omfatter følgende:

- Rundkjøringa er bygd så langt vi kommer før det blir sommer igjen. Det som i hovedsak mangler før den kan sies å være ferdig, er kantstein rundt øya i midten og øyene ved innkjøringene til rundkjøringa. Årsaken til at kantsteinen mangler, er at leverandøren ikke klarte å få den levert før frosten kom. I tillegg jobbes det med ideer rundt passende kunst i sentraløya.
- Atkomsten til rundkjøringa fra områdene rundt den nye Nord Østerdal videregående skole er i ferd med å bli klargjort slik at den kan brukes i vinter.
- Av- og påstigningsplass for alle skoleelevene i området (bussholdeplassen). Den skal være ferdig til skolestart 2014, men er påbegynt ved at en har fått gravd ut det meste av massene som må ut og er i ferd med å fylle opp igjen med steinmasser. Sluttarbeidene som bla steinlegging i forbindelse med refugene og asfaltering av trafikkarealene vil bli gjort til sommeren.
- Det er lagt nye vann-, avløps- og overvannsledninger i rundkjøringa og oppover til den nye bussholdeplassen. Gjennom vinteren vil utskifting av vann-, avløps- og overvannsledninger videre fram til Arnemoveien være det som blir prioritert.
- For å bygge ferdig veiene, er en avhengig av at det ikke er spek i bakken. Slutføringen av disse vil derfor først bli gjennomført til sommeren.

Med unntak av at det har vært noe problemer med dårlige grunnforhold enkelte steder, har anlegget så langt gått bra og er i rute i forhold til den planlagte framdriften.

Det vil fortsatt i perioder bli utfordringer med trafikkavviklingen, men en vil hele tiden forsøke så godt som mulig å ha omkjørings- og gangalternativer forbi anleggsområdet. For å ivareta sikkerheten vil anleggsområdet bli sikret med inngjerding. For å se hva som blir utført og hvor entreprenøren vil holde på, vil det ligge oppdatert informasjon på kommunens nettside hvor vi anmoder folk å følge med

Midt-Hedmark brann- og redningsvesen informerer

Komfyren er brannverstingen i boligen

Omkring 11 prosent av alle boligbranner i Hedmark tilberedes bokstavelig talt på komfyren. Det viser nye tall fra DSB for perioden 2002-2012. Komfyren er den største enkeltårsak til brann i Norge.

Aksjon boligbrann

For å sette søkelyset på brannsikkerhet i hjemmet, arrangeres kampanjen Aksjon boligbrann i desember. Lokalt er det Midt-Hedmark brann- og redningsvesen som står for gjennomføringen av kampanjen.

Salg og bruk av fyrverkeri

Fyrverkeri kan bare selges av forhandlere som har fått tillatelse av brannvesenet.

Som regel er det forbudt å bruke fyrverkeri på andre dager enn nyttårsaftnen mellom kl. 18 og 02. Utenom denne tiden må man alltid ha tillatelse fra politiet. I tettbebyggelse, nær tørr skog eller andre brannfarlige omgivelser må du i tillegg ha brannsjefens tillatelse. Følg de lokale bestemmelsene om tid og sted for avfiring av fyrverkeri nyttårsaftnen. Er du i tvil, spør politiet eller brannvesenet.

Husk at det er 18-års aldersgrense for både kjøp og bruk av fyrverkeri. Her er det viktig at voksne tar ansvar, og ser til at barn og unge under 18 år ikke bruker fyrverkeri. Unntaket er mindre stjerneskudd, som har 16-års aldersgrense. Små stjerneskudd kan barn bruke så lenge de er under oppsikt av voksne. Stjerneskudd med totalengde over 30 cm har 18-årsgrense.

Nødraketter og nødbluss

Det er ikke tillatt å skyte opp nødraketter i forbindelse med nyttårsfeiringen. Nødraketter/nødbluss skal kun benyttes dersom man er i en nødssituasjon. Utdaterede nødraketter og bluss skal returneres til forhandleren for destruksjon.

Åpningstider Helsestasjonen

Mandag 23. desember åpent kl 9 – 15. Juleaften stengt.
27. desember (3. juledag) åpent kl 9 – 14. Stengt 30. og 31. desember.

Åpningstider legekontor

Juleaften kl 8 – 11. Telefontid kl 8 – 11.
Romjulen kl 9 – 13. Telefontid kl 9 – 13.
Nyttårsaftnen kl 9 – 11. Telefontid 9 – 11.

Det er åpent kun for øyeblikkelig hjelp.
Blodprøver før legetime tas ikke i romjulen.

Trivselshage med sæterstue ved Furumoen

Ei seterstue i skogen utenfor Furumoen pensjonærhjem har vært et ønske i flere år. Vi har allerede en fin natursti som har vært i drift i 7 år, og som er mye brukt av beboerne. Planen er nå en trivselshage. Den skal inneholde i tillegg til seterstue utvidede stier, flere benker, gammel redskap og gapahuk. Meningen er at trivselshagen kan benyttes av flere, både institusjoner, barnehager, lag- og foreninger. Planen er at seterstua kan bli en plass for utleie til møter osv.

Siden november 2012 er det jobbet systematisk for å realisere prosjektet. Det er nedsatt en prosjektgruppe, der Aud Løkken er leder. Nå er prosjektplanen ferdig, og pensjonistforeningen sentralt har sagt seg villig til å stå som eier av prosjektet. Representant lokalt er Erik Kindølshaug.

Prosjektet har en kostnadsramme på en million kroner. Det bygges i etapper hvor midler til hvert byggetrinn skjer i form av søknader til stiftelser, lag- og foreninger om støtte og gaver. Kommunen går inn i prosjektet med 150.00 kroner. Vi trenger etter hvert frivillige som kan bidra i dugnadsarbeid. Kjell Ivar Nergård skal etter hvert koordinere dugnadsarbeidet.

Sett i lys av folkehelseperspektivet, tror vi dette både kan gi sosialt fellesskap, trim og engasjement som kan være positivt på mange områder. Om noen ønsker å bidra for å realisere prosjektet er det bare å melde sin interesse til Aina Nyutstumo, avdelingsleder Furumoen.

Åpningstider Servicetorget

Juleaften 9 – 12
3. juledag 9 – 14
6. juledag 9 – 14
Nyttårsaftnen 9 – 12

Kommuneplan for ei positiv framtid!

”Jula står nå for døren, og det er i denne tiden viktig å stoppe opp i takknemlighet”

Ordførerens side

I den senere tid har det vært to store aksjoner og bred mobilisering for to meget viktige institusjoner på Tynset og i vår region; sjukehuset vårt på Tynset og arkivprosjektet. Begge institusjoner er meget viktige for oss alle og for framtida i vår kommune og hele regionen, og vi har klart å få med brede lag i disse kampene; alle i hele regionen og viktige allianser helt til topps i vårt samfunn. Selv om ingen kamper vinnes for godt, har vi oppnådd viktige og avgjørende resultater gjennom full mobilisering for sjukehuset og arkivprosjektet, noe som beviser at felles kamp for viktige saker gir resultater. Felles for de to aksjonene er et bakteppe der det såes tvil om hvorvidt vi skal ha disse funksjonene og virksomhetene, stikk i strid med mange vedtak og alt vi har jobbet så hardt for å få til. Når tidligere vedtak betviles er det naturlig at det genereres et enormt engasjement for sakene. Her skal alle ha stor takk, for her er det mange som har bidratt. Fra grupper på nettet, brevskrivere, alle politiske partier, næringsliv, ordførere fra hele regionen, representanter i regjering og storting, og det viktigste; hver enkelt innbygger som deltar der de kan med sitt engasjement. Det er godt å se at folk virkelig bryr seg når det er noe viktig som det kjempes for, og når rettferdigheten brytes. Takk til alle!

Når det gjelder sjukehuset vårt på Tynset, så har vi arbeidet i lengre tid sammen med de regionale helseforetakene Helse Midt og Helse Sør-Øst, og foretakene Sykehuset Innlandet og St. Olav. Sammen er vi blitt enige om en plattform i rapporten Samordning av Spesialisthelsetjenesten i Fjellregionen. Denne fastslår blant annet at sjukehuset

på Tynset skal være akuttsjukehus for hele Fjellregionen, og at spesialisthelsetjenesten på Røros og Tynset skal utfylle hverandre og være for hele regionen. Dette lå til grunn da Sykehuset Innlandet sendte sin delplan for desentrale spesialisthelsetjenester ut på høring. I den runden kom høringer fra mange hold i Oppland, som nærmest krevde at Tynset og Kongsvinger måtte miste sine sjukehus, dersom Oppland skulle være med videre i arbeidet med ett områdesjukehus for Sykehuset Innlandet. Dette så ut til å påvirke ledelsen i SI, og dette utløste våre aksjoner, som toppet seg med stormobiliseringa på torget 26. august. Mange gjorde en kjempeinnsats, og vi oppnådde det vi krevde; styrene ved Sykehuset Innlandet og St. Olav sluttet seg til plattformen som lå i rapporten Samordning av spesialisttjenesten i Fjellregionen.

Arkivprosjektet på Tynset har vart over flere år. Etter lang tids godt arbeid fra mange i fellesskap, ble det bestemt av regjeringen i juni 2009 at Norsk Helsearkiv skulle etableres på Tynset. Videre konkluderte en rapport i 2011 (KS1) at det ut fra økonomiske og kvalitetsmessige hensyn var klart best at sentraldepot for Arkivverket ble bygget sammen med Norsk Helsearkiv på Tynset, og regjeringen sluttet seg til dette. Siden den gang har Statsbygg fått i oppdrag å realisere byggeprosjektet, og inngått en samspillskontrakt med entreprenøren Hent. Forprosjektet, dvs byggeprosjektet, ble levert som avtalt til kulturdepartementet 30. august 2013. Derfra skulle prosjektet gjennom en KS2 prosess for å kvalitetssikre byggeprosjektet. Dette i regi av finansdepartementet, som

Foto : Ingrid Eide / Ingrafo

bruker ulike private konsulenter til slike prosesser. KS2 prosessen skal etter planen være ferdig til jul. I forslaget til statsbudsjett for 2014 ble det foreslått å gi nødvendige midler til igangsetting av nytt bygg på Tynset, dvs til detaljprosjektering og oppstart på tomta. Videre ble det lagt inn 5,8 millioner til oppstart av arkivstudium ved Høyskolen i Sør-Trøndelag, som skal sørge for desentrale studier på Tynset. Dette ble tatt ut av budsjettet i forslaget fra ny regjering med begrunnelse av at KS2 ikke er ferdig. Reaksjonene har som kjent vært store på at opprinnelig fremdriftsplan nå ikke skal følges, og det skaper usikkerhet vedrørende prosjektet. Det enorme engasjementet og de ulike lovnader som er gitt, gir håp for at det skal realiseres som planlagt. Likevel er det svært beklagelig at vårt øverste myndighetsnivå, staten, ikke forholder seg til en godt forankret fremdriftsplan for prosjektet. Alle har vært veldig gode i det store trykket som nå er blitt ført mot sentrale myndigheter, og det er viktig at det fortsetter med uforminset styrke i tiden fremover.

Jula står nå for døren, og det er i denne tiden viktig å stoppe opp i takknemlighet. De fleste av oss har det meget godt, og vi har egentlig ikke noe å klage over. I stedet for å fokusere på det som er negativt, må vi heller takke og sette pris på alt det gode vi har, og bruke energi og overskudd til å være gode medmennesker og bry oss om andre folk, fjernt eller nær. Ha ei nydelig jul alle sammen!

Varme hilsner

Ordfører Bersvend Salbu

Tjønnsenteret får teaterforestilling i julegave

Det er Concerten Ensemblet som står for denne julegaven som er miniforestilling av oppsetningen "Førjulsdommer - en hyllest til tiden som kommer". Julegaven overrekkes på Tjønnsenteret onsdag 18. desember, og dit er også beboerne på Furumoen og hjemmebasert omsorg invitert.

Tekst og foto: Ingrid Eide

– Forestillingen som hadde premiere 28. november har cirka 50 mann på aktørlista og orkester til sammen. Da må det bli en mindre versjon av dette vi "turnerer" med, sier produsent Eli Riset.

– Denne gaven er mulig takket være Sparebanken Hedmark som har vært vår samarbeidspartner i alle de årene Concerten Ensemblet har satt opp forestillinger. Nord-Østerdal Kraftlag er også en god støttespiller som gjør det mulig at vi også gir bort forestillingen i gave til Verjåtunet på Os.

Førjulsdrømmer handler om tradisjoner, drømmer, forventninger, smaker og lukter, en forestilling som spenner fra de store, kjente julesangene til de nye, mer ukjente som gir oss tanker om en førjulstid. Det vil både rykke i rockefoten og trykke på tårekanalene, lover Riset.

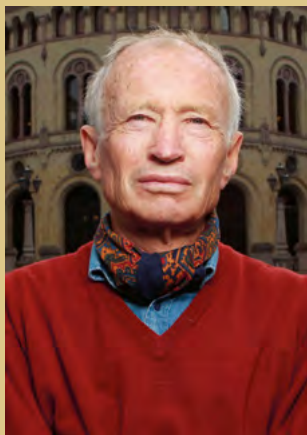
– En slik julegave tar vi imot med stor glede sier Aud-Karen Leet, leder ved bo- og behandlingstjenesten.

– Det favner over flere enn de som bor ved Tjønnsenteret, og vinterhalvåret setter begrensninger for hvor mobile våre beboere og brukere er for å komme ut. Ting og tang har de fleste av oss nok av, så å få gaver i form av opplevelser er kjærkomment. Det bryter opp hverdagen som for mange kan bli ensformig. Ta med et *STORT TUSEN TAKK* for denne gaven, sier Aud-Karen Leet.

Bokbad

Tynset bibliotek

Karsten Alnæs

Bokbader
Jostein Sivertsen

Torsdag 19. januar 2014 kl 19.00
Inngang kr 100,-

1814 Miraklenes år

1814 er året da det selvstendige og uavhengige Norge ble født på ny. Vi fikk vår egen grunnlov, og den danske prinsen Christian Fredrik ble valgt til norsk konge.

Karsten Alnæs har skrevet en fabelaktig bok om året 1814 - og han er kveldens foredragsholder. Karsten Alnæs skriver selv "at historien om 1814 er nesten som et eventyr, med fargerike hovedpersoner, konger og hærførere, prester, embetsmenn og adelsmenn. Og en fattig og sultende befolkning som hadde ett ønske: At mange år med krig og nød skulle få en ende".

Forfatteren Karsten Alnæs har skrevet en rekke romaner, en barnebok, flere fagbøker og historieverker, bl.a.. Historien om Norge og Historien om Europa. Av hans skjønnlitterære verker kan nevnes Trollbyen, Sabina, En fremmed, Ikke dø, Sophie og Grevens tid.

Bokbader er Jostein Sivertsen som til daglig er lærer på Tynset ungdomsskole, med blant annet historie som fag. Arrangementet er støttet av Fritt Ord.

Åpningstider Tynset bibliotek

I jula er biblioteket på Tynset åpent kl 11-14 fredag 27. desember, lørdag 28. desember og mandag 30. desember. Kvikne bygdebibliotek holder stengt.

Rett over jul ommøblerer vi på biblioteket, og må holde stengt f.o.m 2. januar t.o.m. tirsdag 7. januar. Velkommen tilbake onsdag 8.januar!

*Vi ønsker alle våre bibliotekbrukere
en riktig god jul!*

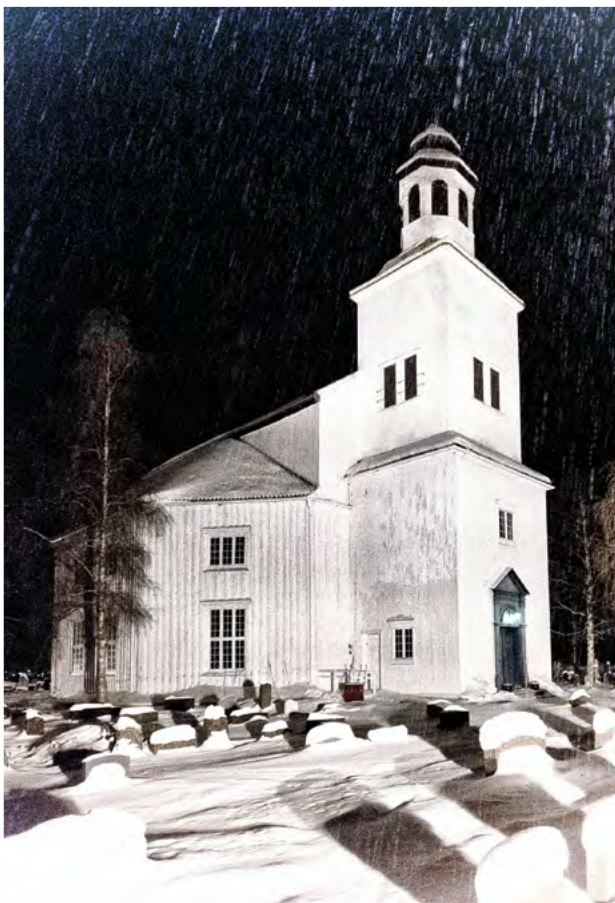
Sansesenter

Har du lyst til å nyte en annerledes ettermiddagsstund?

Tynset sansesenter har åpent for alle den første mandagen i hver måned. Tynset Sansesenter har tilhold i underetasjen på Litun Senter.

Vi åpner dørene klokka 16.30, og holder åpent til klokka 19.30. Inngangsbillett koster kr 70 for voksne, kr 40 for barn under 12 år, og ingenting for barn under 2 år.

Ved spørsmål kan du kontakte Ingveig på tlf 62 48 58 94 eller Ann-Christin på tlf 62 48 58 98.

Tekst: Ingrid Eide
Foto: Thorbjørn Liell / Ingrafo

LEDlys ved alle kirker

Menighetene i Tynset kommune har latt seg LEDe til å montere LEDlys i alle kirkene i kommunen. Snart tennes LEDlys ved alle kommunens kirker.

– Å skifte ut flombelysningen på kirkene til LEDlys reduserer energiforbruket med cirka 75%. LED-lampene inneholder vanligvis ingen skadelige tungmetaller, som for eksempel kvikksølv som kan skade miljøet, opplyser avdelingsingeniør ved planetaten, Hilde Aanes.

– 20 % av min stilling er avsatt til oppfølging av klimaplanen, gjennom Klimaspyspissprosjektet. Vi skal tilstrebe å få til miljø- og klimavennlige løsninger i det vi foretar oss av planer og tiltak i kommunen, forteller Aanes.

Tynset kommune har i samarbeid med lokale og eksterne elektrofirmaer prøvd seg fram med ulik flombelysning på de fire kirkene i kommunen.

Astronomiske ur

– Det rimeligste alternativet med 90 wattspærer gir også det fineste lyset på kirkene, sier Jan Håkon Moen fra tekniske tjenester. Vi prøvde også 150 og 200 W LEDlys. Eksisterende armaturer er på 400 W. Det var mange som fikk seg en ahaopplevelse hva lystype gjelder da vi hadde demonstrasjon på Kviknekirka. 90 W LED armaturer som snart monteres ved kirkene er spesiell, fordi den kan fokusere lyset med en spredningsvinkel fra 24-60 grader. Dermed får vi lyst opp både tårn og grunnmur framfor at det meste av lyset faller på nedre halvdel og bakken. Samtidig blir det også montert nye astronomiske ur for styring av lyset, opplyser Moen.

– Dette uret er innstilt etter astronomiske tider, dvs. soloppgang og solnedgang, automatisk skifting sommer- og vintertid, programmering av døgn og uke, samt en hel del andre funksjoner om ønskelig. Fordelen med å montere et slikt ur, er at det kan settes inn i sikringskap, og er dermed skånet for vær og vind. Etter dette kan de gamle urene fjernes og likeledes fotocellene. Type belysning som vi nå har valgt kan forhåpentligvis stå i mange år og lyse opp kirkene våre med energi tilsvarende kun ett av dagens lyspunkter.

Lys og styring ved alle kirker

Tynset kommune ønsker å være en foregangskommune når det gjelder energisparetiltak generelt og LEDbelysning spesielt. I 2013 er mer enn 175 gatelys skiftet ut med Led og minimum 200 til vil bli skiftet til Led i 2014.

– Vi er den første kommunen i regionen som installerer LEDlys som flombelysning ved kirkene. Når dette arbeidet er gjort, er alle kirkene likt utrustet med lys og styring, hvilket er en fordel for alle parter. Neste skritt er å skifte ut innvendig belysning. Vi håper også å kunne gjøre det samme med rådhuset på sikt, sier Moen. Det vises nesten ikke i vintermørket hvis det ikke står på innvendig belysning.

Julesekk og kalender

Ekstrasekk for julepapir kommer i postkassa før jul.

Du får også miljokalenderen for 2014 med både tømmeplan og sorteringsveileder.

Vi i FIAS ønsker alle en trivelig førjulstid.

Planer for Savalen til høring og offentlig ettersyn

Viktige stikkord i Kommunedelplanen og utvikling av Savalen-området er destinasjonsutvikling, friluftsliv, tur og utfart, fritidsbebyggelse, landbruk og kulturlandskap.

Tekst: Gunnhild Ryen
Foto: Ingrid Eide

Innspill til kommunedelplan Savalen sendes

postmottak@tynset.kommune.no
eller postmottak@alvdal.kommune.no

Det legges til rette for videreutvikling av Savalen som kompakt destinasjon gjennom muligheter for nye aktiviteter og opplevelser nært tettstedet Savalen. Her er det snakk om utvikling av alpinområdet, muligheter for amfi og utescene i den tidligere hoppbakken, og tilrettelegging for isfiske som et lavterskel tilbud nært sentrum. Det legges også til rette for vannsport og mulig trase for snøskuter er foreslått.

Regional løypestrase

Friluftsliv, tur og utfart er en viktig del av reiselivssatsingen, og bidrar positivt til Savalens omdømme som hytteområde, og ikke minst som turområde for innbyggerne i regionen. En regional skiløypestrase vil bidra til at Savalen trekkes inn i et regionalt samarbeid om løypeutvikling som del av reiselivssatsingen.

Sjøen Savalen og strandsonen har mange kvaliteter. Kommunedelplanen åpner for å utnytte disse kvalitetene i større grad gjennom flere småbåthavner og muligheter for naust knyttet til eksisterende naustområder. I tillegg til å gjøre det mer attraktivt for småbåter på sjøen vil småbåthavner i sørenden av sjøen gi nye muligheter for turistbåten Savalens Svane både til transport og som en opplevelse i seg selv.

Tre alternativer for fritidsbebyggelse

Savalen er et viktig hytteområde i både Tynset og Alvdal kommuner. Aktiviteter og opplevelser knyttet til reiselivssatsingen, gode tur- og utfartsmuligheter og muligheter for å leie seg naust eller båtplasser skal bidra positivt til Savalen som attraktivt hytteområde. Det legges ut tre alternativer til fremtidig utvikling av fritidsbebyggelse rundt Savalen. Alternativene skisserer tre utbyggingsmuligheter i områdene Gardvikåsen og Halvorsåsen som ligger på hver sin side av kommunegrensen. For målet er å få gode innspill på hvordan områdene sett under ett utvikles på best mulig måte.

Planen bidrar til større bredde i overnattingstilbudet gjennom å foreslå campingplass og overnatting i naust sør for sjøen. Planen legger ut tre ulike alternative plasseringen av fremtidig caravanplass nært Savalen sentrum.

Åpent informasjonsmøte på nyåret

Kommunene håper på stort engasjement og gode innspill i høringsperioden. Det vil på nyåret bli annonsert et åpent informasjonsmøte hvor det blir muligheter for å diskutere og komme med innspill til planforslaget.

Med planforslaget ligger en tiltaksplan med forslag til konkrete tiltak som skal bidra til å sette planens visjon og mål ut i livet. Kommunene håper på gode innspill til konkrete tiltak og aktiviteter.

Planforslaget består av Planbeskrivelse med bestemmelser og retningslinjer, Plankart, Tiltaksplan, Konsekvensvurdering av nye utbyggingsområder, Risiko og sårbarhetsanalyse og Temakart.

Planforslaget vil ligge ute til høring i perioden frem til 14. februar 2014. I løpet av denne perioden er det mulig å komme med innspill til planarbeidet. Planforslaget finner du på kommunenes nettsider: www.tynset.kommune.no og www.alvdal.kommunen.no
Den ligger også ute på kommunenes servicetorg.

Samhandlingsreformen – hva betyr den for deg? Hvor er vi i dag?

Tynset kommune er med i et prosjekt finansiert av Sykehuset Innlandet som skal utvikle gode pasientforløp, blant annet ved å ha en egen sykehjemslege.

Tekst: Åse Ingeborg Borgos
Foto: Ingrid Eide

Formålet er å vurdere effekten av at sykehjemslege besøker tynsetpasienter som er innlagt på lokalsykehuset og som enten skal hjem igjen med hjelp av hjemmesykepleie, eller til rehabiliteringsavdelingen for videre opptrening. Sykehjemslegen skal sammen med behandlende lege på sykehuset, sykepleiere, pasient og pårørende finne en best mulig behandlingsvei videre for pasienten. Vi ønsker å se om pasient og pårørende opplever det som en mer helhetlig overgang fra sykehus til kommunehelsetjeneste.

Siden september 2013 har undertegnede jobbet i 80 % stilling som sykehjemslege. Daglige visitter og oppfølging av pasienter på Tjønnsenteret med 10 pasientplasser på rehabiliteringsavdelingen, 24 langtidsplasser på aldersdementavdeling og 20 på pleieavdeling vil si at alle avdelinger har mulighet for kontakt med lege hver dag selv om det ikke er satt opp regulær visitt. Vi ønsker å se om dette gir en opplevd bedring i tilbudet for pasienten, hvordan det innvirker på medikamentbruk, samarbeid med pårørende, opplevelse av arbeidsdagen for ansatte med mer.

Fugleperspektiv på helsetilstand

Å jobbe i kommunale helsetjenester betyr å ha et fugleperspektiv på pasientens helsetilstand; vi skal se de fysiske og psykiske problemene, men samtidig ha klart fokus på ressurser og muligheter. Vi skal se miljø og tidligere hendelser rundt pasienten og være oppmerksomme på hva som innvirker på den aktuelle helsetilstanden. Dette er en viktig kompetanse som vi skal være stolte over – akkurat som vi skal være stolte og glade over at de som jobber i spesialisthelsetjenesten har sitt fokus og sin hovedkompetanse på mer definerte enkelttilstander og går i dybden på disse. Pasienten trenger BÅDE kompetansen i bredden og i dybden, og med et godt og helhetlig samarbeid mellom sykehus og kommune, får vi sammen gjort vårt beste for den viktigste personen; deg – pasienten!

For bare 15 år siden var det helt vanlig å ligge 2-3 uker på sykehus etter å ha satt inn et nytt hofteledd eller hofteprotese før man tilbrakte 3 uker på opptreningscenter. I dag er man på beina samme dag som protese er satt inn og drar tilbake til eget hjem etter 2-3 dager med opptrening på lokalt fysioterapi-institutt. Jeg hørte nylig en historie fra en sengepost der pasienter var innlagt i opptil 2 år helt til på slutten av 1980-tallet. Dette er utenkelig i dag, og mye som før krevde innleggelse blir gjort med dagbesøk på sykehuset. Den medisinske og teknologiske utviklingen går raskt framover, og det drar vi nytte av både på sykehus og i kommunen.

Samhandlingsreformen i praksis

Reformen (lansert i en stortingsmelding våren 2009 og innført 1. januar i 2012) er en reform der hensikten er å sikre et best mulig samarbeid mellom andrelinjetjeneste (sykehusnivået) og førstelinjetjeneste (kommunenivået). Samarbeidet skal sørge for at du får den hjelp og behandling du trenger på det nivået som er tilpasset alvorlighetsgraden på tilstanden. Dette for å bruke pengene staten har til rådighet til helsesektoren mest mulig effektivt.

Et eksempel på tankegangen kan være denne: Dersom jeg får en ukomplisert lungebetennelse, er det helt riktig å få behandling på lokalsykehuset - som for oss er Sykehuset Innlandet Tynset. Dersom jeg får en lungebetennelse som viser seg å skyldes en sær og vanskelig bakterie og jeg må ha respiratorbehandling, er det riktig å bli overført til et mer spesialisert sykehus som for eksempel Rikshospitalet. Men det ville vært helt feil å komme direkte til Rikshospitalet for alle lungebetennelser. Da ville det blitt brukt unødvendig mye kapasitet og ressurser på et sykehus som skal behandle de mer kompliserte tilfellene og det vil gi dårligere tilbud til de som virkelig trenger det spesialiserte tilbudet.

Når legen på sykehuset erklærer meg utskrivningsklar, betyr det at jeg ikke lengre trenger den kompetansen og behandlingen som gis på et sykehus. Men det kan hende jeg ikke er frisk nok til å klare meg selv hjemme. Kanskje trenger jeg noen dager eller uker til for å samle krefter, eller jeg trenger hjelp av hjemmesykepleien. Det kan også hende at jeg er blitt så svekket av sykdommen at det ikke er sikkert jeg kommer til å kunne bo hjemme mer.

Gode løsninger

Det er kommunens plikt å sørge for tjenester som tar hånd om dette. Det har vært gjort godt arbeid i Tynset kommune gjennom mange år for å bygge opp en trygg, effektiv og faglig god hjemmetjeneste – og for å bruke ressursene og plassene på rehabiliteringsavdelingen best mulig. Rehabiliteringsavdelingen, som har ti rom, gir tilbud både til pasienter som trenger ekstra tid på å komme seg etter akutt sykdom og til pasienter som trenger regelmessig opphold (vekselopphold) på grunn av kronisk sykdom. Tre dager i uka er fysioterapeut tilstede, det er ergoterapitjeneste knyttet til avdelingen, to sykepleiere har nettopp avsluttet spesialutdanning innen kreftsykepleie og det er legevisitt 4 dager i uka.

Noe av det viktigste man kan gjøre for å klare seg best mulig lengst mulig i eget hjem, er å være innstilt på å lage gode løsninger rundt seg. Har man en bolig som egner seg å bli gammel i? Er det toalett og soverom i hovedetasjen? Hva med brøyting og fyring, er det greit å håndtere? Man må også ta stilling til om det kanskje er nødvendig å flytte til en mer egnet bolig.

Smart hjemmeteknologi

Det skjer mye spennende utvikling av tekniske hjelpemidler i hjemmet som er basert på datamaskiner, men som er så geniale og enkle at alle klarer å bruke det. Noen eksempler: Dersom kjøleskapdøra di ikke har vært åpnet på for eksempel 12 timer, så ringer det en alarm på mobiltelefonen til den du har avtalt skal få oppringing. Har det skjedd noe med a' mor? Hun har ikke vært i kjøleskapet siden i går! Det vil eksplodere i lure løsninger de kommende årene. Målet og håpet er at hjelpemidlene skal gi en så stor trygghet at man kan bo der de fleste ønsker å bo - i eget hjem - så lenge som mulig. Utvikling og oppbygging av hjemmetjenestene vil bli en viktig oppgave framover.

Tynset kommune har klart å bygge opp tjenestene slik at det er god faglig kompetanse til å håndtere de medisinske problemstillingene som pasientene skrives ut med fra sykehuset. Det gjelder både for pasienter som skal tilbake til eget hjem med assistanse fra hjemmebaserte tjenester, og for de som trenger rehabiliteringsopphold på Tjønnsenteret. Stort sett er det romkapasitet til å ta imot pasienter som er utskrivningsklare fra sykehuset og som trenger rehabiliteringsopphold, men det forutsetter at det hele tiden er fokus på at rehabiliteringsopphold ikke skal være lengre enn medisinsk nødvendig. Vårt mål er å medvirke til at pasientene kan komme hjem igjen med så god funksjon og så god hverdag som mulig.

Tynset Kino

Desember 2013

Lørdag 14/12

14:00 Supervention

Søndag 15/12

16:30 Nøtteknekkeren. Direkte overføring av ballettforestillingen fra Den Norske Opera

Onsdag 18/12

17:00 Hobbiten: Smaugs Ødemark (3D)
18:00 Solan og Ludvig: Jul i Flåklypa

Torsdag 19/12

17:00 Hobbiten: Smaugs Ødemark (2D)
20:15 Metallica - Through the Never 3D

Fredag 20/12

17:30 Norgespremiere:
Walking with Dinosaurs (3D)
18:00 Kill Buljo 2

2. juledag - torsdag 26/12

17:00 Disney's Frost (3D)
17:30 Walking with Dinosaurs (2D)
19:00 Justin Bieber's Believe
19:15 Hundreåringen

3. juledag - fredag 27/12

16:00 Hobbiten: Smaugs Ødemark (3D)
17:00 Solan og Ludvig: Jul i Flåklypa
19:00 Walking with Dinosaurs (3D)
19:15 Hundreåringen

4. juledag - lørdag 28/12

13:00 Disney's Frost (3D)
13:15 Kill Buljo 2
15:00 Walking with Dinosaurs (3D)
15:15 Hundreåringen

5. juledag - søndag 29/12

17:00 Disney's Frost (2D)
19:00 Supervention
19:15 Metallica - Through the Never 3D

6. juledag - mandag 30/12

17:00 Disney's Frost (3D)
17:15 Hundreåringen
19:00 Justin Bieber's Believe
19:15 Kill Buljo 2

Tynset kommune

Romslighet • Mot • Humør

Serviceorget, Rådhuset, 2500 Tynset
Serviceorget har åpent hverdager kl. 09:00 – 15:30

Telefon 62 48 50 00
Telefaks 62 48 50 11
Internett www.tynset.kommune.no
E-post postmottak@tynset.kommune.no

Turistinformasjon

Telefon 62 48 03 11

Kulturkaféen og billettbestillinger

Telefon 62 48 52 03

Kulturtjenesten

Telefon 62 48 50 00

Biblioteket

Telefon 62 48 52 18 (Tynset og Kvikne)

Landbruk og miljø

Telefon 62 48 90 00

Tekniske tjenester

Telefon 62 48 50 00

Ved akutte feil på kommunale vei-, vann- og avløpsanlegg utenom kontortid meldes dette til kommunens tekniske vakt:

Telefon 911 25 533

PP-tjenesten

Telefon 62 48 50 00

Barneverntjenesten

Telefon 62 48 50 00

Hjemmesykepleien og hjemmehjelp

Telefon 62 47 10 35

Tynset legekontor

Telefon 62 48 51 60

Åpningstider

Mandag–torsdag 08:00 – 15:00
Fredag 10:00 – 15:00

Telefontider

Mandag–torsdag 08:00 – 11:00 og 13:00 – 14:00
Fredag 10:00 – 12:00 og 13:00 – 14:00

Legevaktsentralen

Telefon 62 48 22 11

Helsestasjonen

Telefon 62 48 51 53

Foto: Ingrid Eide

Gudbrandsdalen krisesenter, Lillehammer

Telefon 61 27 92 20

Tjenesten for funksjonshemmede

Telefon 62 48 58 80

Tjønnsosenteret

Telefon 62 47 10 00

Furumoen Pensjonærhjem

Telefon 62 48 51 89

Enan Trygdesenter

Telefon 62 48 41 93

Tronstua barnehage

Telefon 62 48 50 67

Skogstua barnehage

Telefon 62 48 50 65

Haverslia barnehage

Telefon 62 48 50 62

Tynset opplæringscenter

Telefon 62 48 58 90
Internett www.tynset.kommune.no

Tynset barneskole

Telefon 62 48 50 70
Internett www.tynset.kommune.no

Tynset Ungdomsskole

Telefon: 62 48 51 10
Internett www.tynset-ungdomsskole.no

Tylldalen skole

Telefon: 62 47 16 60
Internett www.tynset.kommune.no

Kvikne skole og barnehage

Telefon: 62 48 55 20 / 988 27 942
Internett www.tynset.kommune.no

Fåset skole og barnehage

Telefon: 62 48 58 50
Internett www.tynset.kommune.no

Se også programmet på plakater, i kulturfolderen, i aviser og tynsetkino.no. Billettsalget starter en time før forestilling. Telefon billettsalg: 62 48 52 59

B

NORGE P.P. PORTO BETALT

Returadresse: Tynset kommune, Serviceorget, Rådhuset, 2500 Tynset